

Opravdový vědec Neubauera nemůže obdivovat

25.7.2012 Lidové noviny

VÁCLAV HOŘEJŠÍ

POLEMIKA

V příloze Lidových novin Orientace z 9. června věnuje kolega Stanislav Komárek celou stranu oslavnému článku k 70. narozeninám profesora Zdeňka Neubauera (Mudrc, který přehazuje výhybky). Neznalý člověk musí mít z tohoto textu dojem, že Neubauer je vědcem a myslitelem mimořádného významu.

Takovému názoru musím oponovat. Zdeněk Neubauer je nepochybně mimořádně vzdělaným a sečtělým učencem. To, co hlásá ve svých přednáškách a knihách, však nelze označit jinak než jako agresivní propagaci „alternativních“, „postmoderních“ směrů nepřátelských moderní vědě. Konvenční přírodovědu klade do protikladu proti kráse, harmonii přírody a skutečnému životu.

Snaha o legitimizaci obskurních směrů Neubauer zcela otevřeně podporuje homeopatii, navrhol, aby se děti ve škole namísto suché a nezáživné matematiky raději nejprve seznamovaly s astrologickými symboly, vědce (zvláště darwinistické evoluční biologie) označoval za jakési černokněžníky, kteří se snaží svými zlovolnými triky uspat Sněhurku živoucí autentické Přírody a spoutat ji provždy smrtícími scientistickými teoriemi, vzorci, zákonitostmi a mechanismy.

V devadesátých letech se zdálo, že Neubauer a jeho následovníci z katedry filozofie a dějin přírodních věd na Přírodovědecké fakultě UK ve Viničné ulici v Praze mají skutečně ambiciózní cíle – nahradit solidní, seriózní přírodovědu jakousi postmoderní vitalistickou „eidetickou biologii“, plně legitimizovat astrologii, homeopatii, parapsychologii a podobné obskurní směry.

Nic takového se přes usilovnou „palbu“ v posluchárnách Přírodovědecké fakulty a na stránkách Vesmíru (a přes Neubauerovu myšlenkovou spřízněnost s Václavem Havlem) naštěstí nestalo, ale obávám se, že se přesto podařilo zanést do duší možná stovek studentů neblahou setbu bludných představ a diskreditace moderní přírodovědy. Na vlně alternativismu Možná neuškodí několik Neubauerových autentických citátů, resp. téměř přesných parafrází:

„Nastává soumrak vědeckého obrazu světa a spolu s ním i soumrak moci vědy, která v novověku převzala od církve roli vlastníka jediné pravdy.“

„Teprve scientismus pak přišel s tezí, že to, co se vymyká vědeckému pohledu, prostě neexistuje nebo jde nanejvýš o předsudek a klam. ...Koho dnes třeba napadne, že pitva, otevírání toho, co je skryté, je cosi nemravného, že jde o hanobení mrtvol?“

„Jenže tady už spadly všechny masky a skončila jakákoliv legrace! Tady už skrze vědu nehovoří jen porušená mravnost, ale čistý ďábel!“ (komentář o sociobiologii a teorii „sobeckého genu“).

„Pokud je základním principem evoluce Darwinův přírodní výběr, je zlo nevyhnutelným závěrem důsledné aplikace základních vědeckých ctností – nezaujatosti a racionality!“ „Cestou k dnešní, ‚vědecké‘ civilizaci jsme ztratili celý svět, ve kterém žijeme.“

„Manželka mi většinou dá homeopatika. Vyzná se v tom, jsou zjevně účinnější...“ (na otázku jak léčí nachlazení).

Proč se o Zdeňkovi Neubauerovi vyjadřují pochvalně i někteří vědci? Někteří se asi prostě chtějí trochu snobsky odlišovat od konvenční většiny, plout na vlně módního „alternativismu“. Možná jsou i fascinováni Neubauerovým širokým vzděláním a poněkud nesrozumitelnou formou jeho textů budících dojem jakési hlubokomyslné intelektuální ezoteriky. Nevěřím, že opravdový vědec, který si přečte například Neubauerovu knihu Přímluvce postmoderny, může zůstat jeho obdivovatelem.

Já si narozdíl od Stanislava Komárka a dalších příznivců Zdeňka Neubauera myslím, že ten, kdo přehazuje výhybky směrem ke slepé koleji, si nezaslouží označení „mudrc“.